

**DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT**

Statsråden

Energi og miljøkomiteen Stortinget
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/662-

25. februar 2022

Representantforslag 111 S (2021-2022) om en mer bærekraftig og sirkulær tekstilindustri

Jeg viser til brev fra Energi- og miljøkomiteen av 16. februar, med representantforslag 111 S (2021–2022) fra stortingsrepresentantene Mathilde Tybring-Gjedde, Sandra Bruflot og Mari Holm Lønseth om en mer bærekraftig og sirkulær tekstilindustri.

Jeg er svært glad for at klima- og miljøfotavtrykket til tekstilindustrien nå er et tema som vekker stor interesse og jeg håper vi kan få bred politisk enighet om at dette er noe man må ta tak i.

I Norge har vi en liten tekstilindustri. Det påvirker hvordan vi må jobbe med dette. Når produksjonen av tekstiler skjer i andre land enn Norge, betyr det at vi også må jobbe internasjonalt for å imøtegå problemet. Vi må jobbe for enda bedre reguleringer som kan påvirke den globale produksjonen, slik at produktene designes og produseres med tanke på bærekraft fra første stund. 80 prosent av et produkts miljøpåvirkning avgjøres i designfasen. Produktdesign avgjør i stor grad holdbarheten og materialsammensetningen til et produkt, som i sin tur legger føringer for i hvilken grad produktet kan repareres og hvor egnet det er til å materialgjenvinnes. Tiltak rettet mot produksjonsfasen av tekstiler er mest effektivt, og dette forutsetter internasjonale regler og standarder på europeisk og globalt nivå. Derfor er det svært viktig å jobbe sammen med EU og i internasjonale fora rundt dette.

Norge legger stor vekt på å utvikle et godt og ambisiøst kjemikalierregelverk globalt og i EU, og denne innsatsen er svært viktig. Mindre bruk av miljøgifter og andre farlige stoffer i klær bidrar også til tryggere materialgjenvinning. Plast som materiale i tekstiler er utbredt, og spredning av mikroplast til miljøet fra produksjonsutstyr og fra bruk og vask av tekstilprodukt

er et dokumentert miljøproblem. Mikroplast fra tekstiler i Norge er estimert til et utslipp på ca. 1000 tonn årlig.

Jeg ønsker en tekstilbransje hvor avfallsmengdene blir så små som mulig. Ordningene vi har i dag, hvor det mange steder er mulig å levere klær til organisasjoner som Fretex, er med på å legge til rette for mer ombruk. Innsamlingen av brukte tekstiler fra private husholdninger har økt med mer enn 50 % mellom 2011 og 2018. Nå jobber Miljødirektoratet med å se på hvordan vi skal få på plass utsortering av tekstiler innen 2025, slik at mengdene som blir kastet i restavfallet blir mindre. Utsortering av tekstiler vil også kunne legge til rette for mer materialgjenvinning. Dette vil være nødvendig for å sikre «råvarer» til en eventuell materialgjenvinningsindustri for tekstiler.

Jeg vil også understreke at endringer i personlig forbruk i stor grad er personlige valg som vi ikke kan regulere oss til. Vi har et svært høyt forbruk av tekstiler i Norge. Nordmenn kjøper og forbruker om lag 15 kg klær og hjemmetekstiler per person årlig. Vi må alle etterspørre og velge kvalitet, plagg som varer lenge, og som kan repareres og brukes om igjen. Miljømerking av klær kan gjøre det lettere for forbrukerne å ta bærekraftige valg. Ikke minst må vi kjøpe færre klær og bruke dem lenger - et mer bærekraftig klesforbruk med mindre fotavtrykk er et ansvar for oss alle.

Nå er det mye som skjer våren 2022 som kan være relevant for en mer bærekraftig og sirkulær tekstilindustri. Blant annet at EU kommer med en ny tekstilstrategi. EUs økodesigndirektiv skal revideres, et direktiv som er av betydning for å redusere miljøpåvirkningen i designfasen til tekstiler. Her i Norge jobber Miljødirektoratet blant annet med å vurdere nødvendige endringer i regelverket for å følge opp krav om separat utsortering av tekstiler.

Til de konkrete forslagene:

1. Stortinget ber regjeringen utforme en plan for hvordan kravet om separat utsortering av tekstiler innen 2025 skal oppfylles, herunder hvordan tekstiler skal samles inn, sorteres og resirkuleres, og hvilke gjenvinningsløsninger det vil være behov for. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget på egnet måte

Regjeringen er allerede i gang med en plan for hvordan kravet til utsortering av tekstiler skal oppfylles. I disse dager gjør Miljødirektoratet vurderinger av nødvendige endringer i regelverket for å følge opp kravene i EUs rammedirektiv om avfall og krav til utsortering av tekstilavfall fra 2025. Jeg avventer nå Miljødirektoratets vurderinger som skal komme i slutten av mai. Dette vil være første steg i å få på plass utsortering av tekstiler. Jeg vil på vanlig måte vurdere direktoratets forslag og legge til rette for innspill gjennom blant annet ordinær høring.

Det er kommunene som har ansvar for innsamling og håndtering av husholdningsavfall i Norge, og de står i stor grad fritt til å velge hvilke konkrete innsamlings- og

avfallshåndteringsløsninger de velger for å følge krav i regelverk. På samme måte står næringslivet fritt til å velge behandlingsløsning for eget næringsavfall innenfor de krav som stilles. Tydelig fastsetting av ansvar og roller, som representantene viser til, vil naturligvis være noe som beskrives i et eventuelt nytt regelverk om utsortering av tekstiler.

I Hurdalsplattformen sier vi at vi ønsker å jobbe for at avfall håndteres og gjenvinnes lokalt eller regionalt heller enn å bli transportert over større avstander. Materialgjenvinning av tekstiler er fortsatt under utvikling, og det pågår spennende prosjekter blant annet i Sverige. Det er utfordrende å materialgjenvinne tekstiler fordi de ofte er sammensatt av ulike materialer. Dersom tekstilene blir designet for å kunne materialgjenvinnes vil dette bli enklere og åpne muligheter for mer materialgjenvinning av tekstiler.

I rammedirektivet om avfall er det fastsatt bindende mål for forberedelse til ombruk og materialgjenvinning av husholdningsavfall og lignende avfall fra næringslivet. Tekstiler utgjør en betydelig andel av dette avfallet. EU har i sin handlingsplan for sirkulær økonomi varslet at de vil lansere en egen tekstilstrategi som vil inneholde forslag til en rekke virkemidler, blant annet for å øke materialgjenvinningen av tekstiler.

2. Stortinget ber regjeringen utrede en produsentansvarsordning for tekstiler

Jeg viser til mitt svar på spørsmål nummer 981 fra stortingsrepresentant Mathilde Tybring-Gjedde.

Miljødirektoratet har fått i oppdrag å gjennomgå og foreslå forbedringer av produsentansvar i Norge. Det er et omfattende oppdrag med ulike deler som skal leveres. Målet er å sikre forbedring av de eksisterende ordningene, overholdelse av nye EU-krav og innføre nye produsentansvarsordninger for bestemte plastprodukter. Men, som representantene påpeker, er nytt produsentansvar for tekstiler utenfor mandatet.

EU-kommisjonen skal legge frem sin strategi for bærekraftige tekstiler 30. mars 2022, og jeg ser frem til å få vite hvilke initiativer og forslag til krav denne strategien vil inneholde.

Produsentansvar kan være et interessant virkemiddel for å sikre økt innsamling av tekstiler for ombruk, samt å legge til rette for at mer av tekstilavfallet blir materialgjenvunnet. Videre vil et produsentansvar for tekstiler plassere ansvaret for å håndtere tekstilavfall på produsentene/importør, i tråd med forurenser betaler-prinsippet. I tillegg mener jeg det er viktig at et produsentansvar for tekstiler støtter opp om en sirkulær økonomi ved å fremme bærekraftige tekstiler med høy kvalitet og holdbarhet, og som er reparerbare og egner seg for ombruk. Samtidig ser jeg at det ikke er enkelt å innramme en produsentansvarsordning gitt det store antallet mulige pliktsubjekt og de mange ulike produktene som kan bli omfattet.

Jeg er enig i forrige regjeringens oppdrag som ovenfor nevnt til Miljødirektoratet, med en bred gjennomgang av eksisterende produsentansvarsordninger og forbedringer av disse. Nå avventer vi Miljødirektoratets andre rapport og EU-kommisjonens strategi for bærekraftige

tekstiler. Når dette er på plass, vil regjeringen vurdere om det bør arbeides videre med en produsentansvarsordning i Norge for tekstiler.

3. Stortinget ber regjeringen utrede og innføre krav til at tekstilimportører og tekstilprodusenter sikrer sporbarhet i verdikjeden til tekstilprodukter og tekstilavfall

Jeg mener at krav til tekstilimportører og -produsenter og sporbarhet i verdikjeden kan best sikres gjennom ulike initiativer fra EU, slik som EUs tekstilstrategi, initiativ om bærekraftige produkter (SPI) og merking av miljøinformasjon på produkter.

I initiativet for bærekraftige produkter (Sustainable Products Initiative, SPI) vil Europakommisjonen styrke informasjonskravet. Tekstiler er en av flere prioriterte produktgrupper. SPI skal sikre at produktene som settes på markedet i EU/EØS-land er mer bærekraftige, og en sentral del av dette er at produktene får bedre kvalitet og at det skal bli lettere for forbrukerne å ta miljøriktige valg. SPI skal regulere bl.a. produkters holdbarhet og levetid, mulighet for ombruk, oppgradering og reparasjon, øke innhold av materialgjenvunnet råvare i produkter, og redusere karbon- og miljøfotavtrykk. Kjernen i SPI er revisjonen av økodesigndirektivet, hvor virkeområdet skal utvides utover energirelaterte produkter til et bredest mulig utvalg av produkter.

Metode for merking av miljøinformasjon på produkter (Green Claims) er også viktig for sporbarheten. Bakgrunnen for dette arbeidet er at forbrukere og virksomheter trenger pålitelig, sammenlignbar og verifiserbar miljøinformasjon for å kunne ta bærekraftige valg.

Tekstilavfall omfattes av husholdningsavfall og husholdningslignende avfall fra næring, som har et samlet materialgjenvinningsmål gjennom rammedirektivet om avfall. Norge rapporterer årlig på måloppnåelse. Kommunene rapporterer mengder og behandlingsmåte for innsamlet tekstilavfall fra husholdningene gjennom KOSTRA-statistikken. Data om tekstilavfall fra næringsvirksomheter ligger hos de private avfallsselskapene, men det er ingen rapporteringsforpliktelser knyttet til dette. Aktører (for eksempel UFF og Frelsesarmeen) som samler inn brukte tekstiler (og i varierende grad tekstilavfall) sorterer det meste av tekstilene i utlandet.

4. Stortinget ber regjeringen delta i arbeidet med utvikling av et felleseuropeisk regelverk og tiltak innen sirkulær økonomi og jobbe for at PEF-rammeverket (Product Environmental Footprint) medberegner den totale miljøbelastningen over hele livsløpet til et produkt, inkludert mikroplastutslipp

Jeg viser til mine svar på spørsmål nummer 264, 746 og 1125 fra stortingsrepresentant Liv Kari Eskeland.

Det pågår et arbeid om utvikling av felles metoder for å kalkulere Product Environmental Footprint (PEF). Formålet med EU-kommisjonens arbeid med PEF er å underbygge miljøinformasjon med felles metoder for å måle og formidle miljømessige fotavtrykk til

produkt. Ved å ha en felles metode for måling og formidling vil man kunne medvirke til å redusere grønnvasking og sikre sammenlignbar miljømerking. Som representantene viser til, pågår det en debatt i EU om hvilke parametere som skal vektlegges i kalkuleringen av PEF.

Jeg er kjent med at det videre arbeidet med PEF går nå i to parallelle prosesser. Den første omhandler teknisk arbeid med å utvikle og teste selve metodikken, i tillegg til å utvikle krav og metode for nye produktkategorier. Klesplagg er en del av dette arbeidet. Den andre prosessen omhandler vurdering av hvordan verktøyet skal bli inkludert i fremtidig virkemiddelbruk.

Gjennom Miljødirektoratet deltar norske myndigheter i en overordnet ekspertgruppe om miljøfotavtrykk i EU, men jeg mener det er ikke naturlig at direktoratet deltar i de tekniske arbeidsgruppene som utarbeider regneregler for spesifikke produktkategorier. I disse tekniske arbeidsgruppene er det aktører fra bransjene som deltar. Det er viktig at norske aktører med relevant fagkunnskap bidrar med sin kompetanse inn i EUs prosesser for PEF.

Norge har ved flere anledninger gitt innspill til EUs arbeid med tekstilstrategien. Her har Norge fokusert på viktigheten av å redusere bruken av helse- og miljøfarlige kjemikalier og plast i tekstiler, hvordan det kan bli mindre "fast fashion" og at tekstiler må produseres med tanke på lang levetid, mulighet for ombruk og materialgjenvinning. Norge har ønsket om en ambisiøs tekstilstrategi fra EU.

5. Stortinget ber regjeringen støtte arbeidet med å videreutvikle en miljømerkeordning som omfatter sirkulære aspekter, funksjon, kvalitetskrav, garantiperiode, levetid, produktdesign og muligheter for reparasjon, blant annet ved å styrke Miljømerking Norge og Svanemerket

Barne- og familieministeren viser til følgende:

Kriteriene for Svanemerket og det europeiske miljømerket, EU Ecolabel, inneholder allerede i dag de fleste av elementene som er nevnt i forslaget.

Miljømerking er ett av mange virkemidler for å stimulere til mer bærekraftig produksjon og forbruk. De ulike virkemidlene utfyller hverandre og må ses i sammenheng. Eksempelvis stiller Svanemerket designkrav som gjør det mulig å demontere og reparere produkter. I tillegg vil det i 2022 legges fram forslag til nye EU-regler som skal styrke muligheten til reparasjon både gjennom regler om informasjon i kjøpsituasjonen, gjennom krav til design av produkter og gjennom regler om rettigheter ved forbrukerkjøp.

Hvilke virkemidler som er egnet til å fremme ulike miljømål er en europeisk debatt som vi deltar i, blant annet gjennom å fremme norsk posisjon til de ulike forslagene. Fagmyndigheter som Miljømerking Norge og Forbrukertilsynet har viktig kompetanse å bidra med på henholdsvis miljømerking og grønnvasking.

Miljømerking Norge ble styrket med fire millioner kroner i 2021 over KLDs budsjett for å synliggjøre Svanemerket som verktøy for en mer sirkulær økonomi, og for å videreutvikle arbeidet, som er basert på helhetlige livsløpsvurderinger. Midlene er videreført til 2022.

6. Stortinget ber regjeringen gjennomgå regelverket og vurdere endringer for å sikre at klesbransjen i større grad gjenbruker usolgte tekstilvarer i stedet for å destruere dem, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte

Finansministeren viser til følgende:

Forslagsstillerne mener flere endringer i skatte- og avgiftssystemet bør utredes, og mener det bør vurderes endringer for å sørge for at usolgte tekstilvarer i større grad resirkuleres, gjenbrukes eller gis bort istedenfor å bli kastet.

Jeg viser til at utvalg om perspektiver for fremtidens skatte- og avgiftssystem (Skatteutvalget) ble gitt et mandat fra Solberg-regjeringen om blant annet å vurdere hvordan riktige miljøprising og andre økonomiske virkemidler kan bidra til bedre ressursutnyttelse, fremme klimavennlige investeringer, øke sirkulære produksjons- og forbruksmønstre og stimulere verdiskaping og sysselsetting basert på sirkulære løsninger. I likhet med forslagsstillerne ser jeg frem til utvalgets utredning. I lys av Skatteutvalgets mandat på dette punktet, mener jeg forslag nr. 6 er overflødig.

Med hilsen

Espen Barth Eide